

Aluehallintovirastoille, kunnille ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymille sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselle

COVID-19-TARTUNTOJEN TORJUNTA RAJAT YLITTÄVÄSSÄ LIIKENTEESSÄ SISÄ- JA ULKORAJAPÄÄTÖSTEN MUUTTUESSA

Hallitus on päättänyt maahantulon rajoituksista 11.7.2021 saakka. Hallituksen muistion "Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle" mukaan sisärajaavontaa on tarkoituksenmukaista jatkaa niin kauan kuin se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista kansanterveyden suojelemiseksi. Tavoitteena on ollut ensin avata rajayhteisöjen välistä liikennettä ja seuraavaksi sekä työmatkaliikennettä että perheiden ja sukulaisten välistä matkustamista. Kolmansista maista tapahtuvan liikenteen avaamisessa huomioidaan EU:n suositukset ja yhteinen lähestymistapa. Valtioneuvosto päätti 29.6.2021 epidemiatilanteen perusteella maakohtaisista muutoksista Suomen maahantulon rajoituksiin. Matkustajamäärät tulevat kasvamaan rajoitusten purkautuessa.

Rajojen terveysturvallisuustoimilla on keskeinen rooli Suomen covid-19-epidemian torjunnassa

Globaalisti covid-19-pandemia jatkuu edelleen voimakkaana. Viikolla 24 (14.–20.6.2021) ilmaantuvuus Euroopan Unionin alueella oli keskimäärin 78/100 000/14 vuorokautta ja Suomen ilmaantuvuus 20/100 000/14 vuorokautta oli alueen seitsemänneksi matalin. Ilmaantuvuus Suomen lähialueilla oli korkeampi kuin Suomessa: Ruotsissa 70/100 000/14 vuorokautta, Norjassa 47/100 000/14 vuorokautta ja Virossa 50/100 000/14 vuorokautta. Venäjällä ilmaantuvuus oli 130/100 000/14 vuorokautta ja erikseen vielä Moskovan alueella 733/100 000/14 vuorokautta ja Pietarissa 240/100 000/14 vuorokautta. Globaalisti on havaittu useita muuntuneita viruskantoja, joista osan arvioidaan leviävän nopeammin ja aiheuttavan enemmän vakavia taudinkuvia aiempiin viruskantoihin verrattuna.

Suomeen saapuviin matkustajiin kohdistuvilla terveysturvallisuustoimilla voidaan torjua covid-19-tartuntojen ja muuntuneiden viruskantojen leviämistä Suomeen. Viikolla 25 puolet kaikista Suomessa todetuista tartunnoista (50%) oli peräisin ulkomailta, ja näistä aiheutuneiden jatkotartuntojen osuus oli 6,0 % kaikista tartunnoista. Edellisellä viikolla ulkomailta saatujen tartuntojen osuus oli 33%.

Toimintamallin sopeuttaminen lisääntyviin liikennemääriin

Tartuntatautilain (1227/2016) mukaan kunnat järjestävät tartuntatautien vastustamistyön alueellaan. Sairaanhoidopiirien kuntayhtymät tukevat kuntia tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirastot soveltavat yhteen ja valvovat tartuntatautien torjuntaa alueellaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön 25.5.2021 lähettämässä ohjauskirjeessä "Covid-19 tartuntojen torjunta rajat ylittävissä liikenteessä sisä- ja ulkorajapäätösten muuttuessa" kehoitetaan aluehallintovirastoja, kuntia ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiä varautumaan siihen, että sisä- tai ulkorajat ylittävän liikenteen

rajoitusten purkaminen tulee lisäämään rajojen terveysturvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden määrää.

Ministeriön aiemmin 30.3.2021 lähettämässä ohjauskirjeessä on kuvattu toimintamalli covid-19-tartuntojen torjumiseksi rajat ylittävässä liikenteessä perustuen tartuntatautilain 15- 16 §:n mukaisiin aluehallintovirastojen päätöksiin terveystarkastusten järjestämisestä ja pakollisesta terveystarkastuksesta.

Eduskunta on 29.6.2021 hyväksynyt ensimmäisessä käsittelyssä tartuntatautilain muutoksen, jonka tavoitteena on edelleen parantaa terveysturvallisuutta rajat ylittävässä liikenteessä (sisällöstä ks. StVM 18/2021 vp). Määräaikaisten säännösten lähtökohtana on, Suomeen sellaisesta maasta tai sellaiselta alueelta, jossa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys aiheuttaa erityistä epidemian leviämisen riskiä, saapuvilla olisi velvollisuus esittää covid-19-ennakkotodistus tai osallistua testiin ja että ennakkotestissä tai testissä välittömästi maahan saapumisen jälkeen käyneet henkilöt osallistuvat toiseen testiin myöhemmin maahan saapumisen jälkeen. Myös ns. matalan riskin maista tai alueilta matkustaviin voidaan aina edellytysten täytyessä kohdistaa tartuntatautilaissa jo olevia muita velvoitteita kuten määrätä lain 16 §:ssä säädetty pakollinen terveystarkastus ja 6o §:n mukainen karanteeni. Säännösten voimaantulon edellyttämään toimeenpanoon on syytä varautua viivytyksettä. Sosiaali- ja terveysministeriö tulee tiedottamaan lakimuutoksesta erikseen.

Aluehallintovirastojen, kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tulee varautua siihen, että sisä- tai ulkorajat ylittävän liikenteen rajoitusten purkaminen tulee lisäämään rajojen terveysturvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden määrää. Maahan saapumisen prosessi tulee suunnitella mahdollisimman sujuvaksi ja tehokkaaksi. Tarkastuksia on tärkeää kohdentaa tarkoituksenmukaisesti. Todistusten lukemisessa ja matkustajien ohjauksessa tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää sähköisiä työkaluja. Ennakkotestissä tai testissä välittömästi rajanylityksen jälkeen käyneet henkilöt tulee ohjata 72 tuntia maahan saapumisen jälkeen otettavaan toiseen testiin.

Aluehallintovirastojen tulee huomioida THL:n rajojen terveysturvallisuutta koskevat suositukset antaessaan tartuntatautilain 15-16 §:n mukaisia päätöksiä terveystarkastusten järjestämisestä ja kohdentamisesta Suomeen saapuviin henkilöihin.

Neuvonta- ja ohjausvelvollisuus

Sen lisäksi mitä hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, kunnan tai kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen on annettava Suomeen saapuville neuvontaa terveysturvallisista toimintatavoista ja covid-19-testauksesta sekä vastattava tartuntatautilakia ja menettelyjä koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Virka-apu

Kuntien ja kuntayhtymien tulee pikaisesti suunnitella yhteistyössä Rajavartiolaitoksen, poliisin ja tullin kanssa, miten viranomaisyhteistyö ja virka-apu toteutetaan siinä vaiheessa, kun sisärajaratkastukset loppuvat. Rajavartiolaitos on ilmoittanut, että virka-apupyynnöt tulisi tehdä 5.7.2021 klo 12 mennessä raja- ja merivartiostolle, mikäli virka-apua tarvitaan 12.7.2021 alkaen. Virka-

apupyynnöissä tulee huomioida esimerkiksi todistusten tarkastukseen ja liikenteen ohjaukseen tarvittavat resurssit.

Sähköisten työkalujen hyödyntäminen

Suomeen saapuvien henkilöiden covid-19-ennakkotodistusten tarkastamisessa ja testiin ohjauksessa voidaan hyödyntää uusia sähköisiä järjestelmiä. Esimerkiksi Finentry-palvelu mahdollistaa matkustajien informoinnin, matkustajan tietojen keräämisen, testiajanvarauksen tekemisen sekä testin toteutumisen seurannan.

Euroopan komission asetuksen mukainen digitaalinen EU:n covid-19 todistus tulee saataville kaikkiin EU-maihin 1.7.2021. Todistus on työkalu covid-19-rokotustodistusten, ennakkotestitodistusten ja todistusten sairastetusta taudista myöntämiselle ja varmentamiselle. EU:n covid-19 todistus sisältää sähköisesti luettavan QR-koodin. THL vastaa kansallisesta toimeenpanosta, jossa Digi- ja viestintävirasto on kehittänyt sovelluksen, jonka avulla todistuksen tietoja voidaan lukea ja varmentaa sähköisesti. Sovellus tulee viranomaiskäyttöön 1.7. 2021 Rajavartiolaaitoksessa, tullissa ja poliisissa. Kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien tulee valmistautua osaltaan todistuksen lukemisen ja varmentamisen teknologian käyttöönottoon Suomeen saapuvien henkilöiden kohdalla osana rajojen terveysturvallisuusprosesseja. Maahantulon prosesseja tulee kehittää niin, että todistuksen mukaiset ennakkotodistukset tarkastetaan ensisijaisesti sähköisesti ja henkilöresurssi kohdennetaan tilanteisiin, joissa todistusten sähköinen lukeminen ei ole mahdollista. Todistusten lukemiseen voidaan hyödyntää muita ammattiryhmiä kuin terveydenhuollon ammattilaisia sekä Rajavartiolaitoksen virka-apua.

Kustannukset

Covid-19-testi on maksuton Suomeen saapuville matkustajille sekä henkilöille, joilla on Suomessa kotikunta. Sosiaali- ja terveysministeriö on aiemmin suositellut, että kunnat eivät perisi maksua covid-19-testeistä myöskään henkilöiltä, joilla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Hallitus on sitoutunut korvaamaan covid-19 epidemiaan ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuteen liittyvät välittömät kustannukset kunnille ja/tai sairaanhoitopiireille niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Kustannukset korvataan valtion talousarviomenettelyn kautta.

Lisätietojen antajat

Osastopäällikkö Taneli Puumalainen, terveysturvallisuus, etunimi.sukunimi@stm.fi

Osastopäällikkö Satu Koskela, palvelujärjestelmä, etunimi.sukunimi@stm.fi

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Osastopäällikkö

Taneli Puumalainen

Liitteet

1. Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle. Hallituksen muistio 20.4.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-650-1>
2. Pakollista terveystarkastusta ja tietojen antamista koskevat muutokset tartuntatautilaissa. STM:n ohjauskirje 30.3.2021. <https://stm.fi/-/stm-ohjeistaa-kuntia-ja-kuntayhtymia-tartuntatautilain-uusista-muutoksista-liittyen-pakolliseen-terveystarkastukseen>
3. Covid-19 tartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä sisä- ja ulkorajapäätösten muuttuessa. STM:n ohjauskirje 25.5.2021. <https://stm.fi/-/stm-ohjeistaa-viranomaisia-torjumaan-covid-19-tartuntoja-rajat-ylittavassa-liikenteessa>
4. Matkustaminen Suomeen ja Suomesta. <https://valtioneuvosto.fi/maahantulon-rajoitukset>

Jakelu

Kunnat
Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymät (yhteistoiminta-alueet)
Sairaanhoidopiirit
Ahvenanmaan maakunta
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Aluehallintovirastot
Alueellisten koronayhteistyöryhmien puheenjohtajat

Tiedoksi

Sisäministeriö
Rajavartiolaitos
Tulli
Liikenne- ja viestintäministeriö
Traficom
Finavia
Suomen Satamaliitto
Suomen Varustamot ry
Suomen Laivameklariliitto
Ulkoministeriö
Valtiovarainministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Valtioneuvoston kanslia